

η τέχνη της ασθένειας η ασθένεια της τέχνης

Σε όλη τη διάρκεια της ζωής μικρές και μεγάλες ασθένειες μας ξαφνιάζουν. Στη λέξη ασθένεια αναγνωρίζουμε διαφορετικές παθήσεις επίκτητες ή όχι, θεραπευόμενες ή όχι, χρόνιες ή εφήμερες. Η ασθένεια θέτει εν αμφιβόλω, αλλά και σε κρίση, τις βεβαιότητες, τις ελπίδες και τις αξίες που είχαν χαρακτηρίσει την ύπαρξη ενός ατόμου τον καιρό που ήταν υγιής. Ιδιαίτερα μάλιστα στον τόπο μας, όταν αισθάνεται απροστάτευτος από την ιατρική φροντίδα ή από την πλημμυρή φαρμακευτική ή άλλη αγωγή στις περισσότερες δομές υγείας. Αυτό του δημιουργεί μια επιπρόσθετη ανασφάλεια για το αύριο, που έτσι κι αλλιώς δεν τον ενθουσιάζει! Η ασθένεια, που έρχεται πάντα «απρόβλεπτα», θέτει το άτομο μπροστά στα ερωτήματα του πόνου και του θανάτου και κατά προέκταση στο νόημα της ζωής! Ο ασθενής αναγκάζεται να μην είναι, έως ότου θεραπευθεί. Κατά τη διάρκεια της ασθένειας δημιουργείται ένας καθρέφτης αυτογνωσίας κι επαναπροσδιορισμού για έναν καινούριο δρόμο ζωής. Η τέχνη δίνει φωνή στο άλεκτο, στο απροσδιόριστο επανεφευρίσκοντας νοήματα για να αναγνωρίσει ο ασθενής, εάν το θέλει, μια άλλη δική του δυνατότητα. Αυτό που σε άλλες χώρες, στα πλαίσια της νοσοκομειακής πολιτικής εφαρμόζεται, έτσι που ο ασθενής μέσα στην θεραπευτική αγωγή κι αποθεραπεία μέσα στο νοσοκομείο να έχει την δυνατότητα αισθητικής φαντασιακής αναφοράς, ο Γιάννης Ρούσσο το προσπάθησε όχι μόνον μέσα στο νοσοκομείο αλλά και στην Δημοτική Πινακοθήκη του Πειραιά όπου ήταν διευθυντής, βάζοντας την αιμοδοσία μέσα στην εικαστική έκθεση. Ο υπότιτλος της έκθεσης, στα πλαίσια της επιμελητικής πρότασης του Γιάννη Ρούσου, ζητάει ένα ιδιαίτερο ψάξιμο-ας παίξουμε λοιπόν δημιουργικά με τις λέξεις και τα νοήματά τους! Είσαι η *αρρώστια* μου λέγεται και για κάποιον που αγαπάμε ή για κάποιο πάθος μας. Έτσι λοιπόν, υπάρχουν *ασθενείς* με το χρήμα και την εξουσία, *ασθενείς* με τον τζόγο και τα ναρκωτικά, «*ασθενείς*» βέβαια και με ουσιαστικά ζητήματα της ζωής όπως η θεραπεία των ασθενών, φυσικά και «*ασθενείς*» με την ομορφιά, την τέχνη και τον πολιτισμό – ένας τέτοιος άνθρωπος ήταν ο επιμελητής Γιάννης Ρούσσο.

Η *τέχνη της ασθένειας* λοιπόν στα χέρια σημαντικών κι αφοσιωμένων γιατρών κάνει μικρά θαύματα, μεγάλα για την καθημερινότητα των ασθενών. Η σχέση μας με τη ζωή που ζούμε, η σχέση μας με την φύση και το κορμί μας είναι αυτές που χρησιμοποιώντας αναζωογονητικά την τέχνη, όσο αυτό είναι εφικτό, μπορεί να βοηθήσει αν όχι να προλάβουμε την ασθένεια πάντως να ενδυναμώσουμε φαντασιακά την θεραπεία της. Έτσι λοιπόν, τεχνική και φαντασία και ποιότητα σκέψης, για να αντιμετωπίσεις με τέχνη την ασθένεια εξατομικευμένα. Το ποια είναι η τέχνη της ζωής και των ασθενειών της που μπορεί να συνομιλήσει η τέχνη με πάθος κι ευαισθησία είναι η ιδιαίτερη σχέση του καθενός και πως το αντιμετωπίζει. Ζητούμενο είναι αν μπορούμε να ασκήσουμε αυτή την τέχνη της ζωής τώρα που, στην Ελλάδα τουλάχιστον, χάσαμε τον ύπνο μας, έμεινε όμως η σκέψη σε κοινή πορεία μιας αλληλέγγυας λογικής. Συλλογικό πρόταγμα *τέχνης της ζωής*, αναγνώριση μιας τέτοιας τέχνης που να χτυπάει την ασθένεια μόλις που πάει να εμφανιστεί, συνομιλία με τη φύση μας και με την αντίληψη της ασθένειας. Αυτή η δυνατότητα χρειάζεται σήμερα που οι αυτοκτονίες έχουν αυξηθεί κατακόρυφα κι οι άνθρωποι βρίσκονται στα όριά τους.

Η *ασθένεια της τέχνης* είναι για τους αφοσιωμένους και παθιασμένους ερευνητές της ζωής της ομορφιάς της, των αγώνων της για διαμόρφωση του αύριο μέσα από πολιτιστικά δρώμενα αλλά κι ερευνητικά νέα αποτελέσματα στην καταπολέμηση των παλιών

ασθενειών. Η τέχνη του να μην γεννηθούν νέες ασθένειες. Η τέχνη του να μην βαφτίζουμε την κοινωνική καταπίεση και φτώχεια με ονόματα ασθενειών. Η τέχνη εκείνη που ξεχωρίζει αυτούς που γεννάνε ασθένεια από αυτούς που *το ψάχνουν!* Όπως ένας παθιασμένος ασθενής της τέχνης που οραματίζεται έναν κόσμο όπου πάντα κάποιος καλλιτέχνης θα βρίσκεται κάτω από όποιο χαλίκι σηκώσει κι όποια εικόνα δει, για να μπορείς έτσι κι εσύ να την φανταστείς, να την χαρείς για να μοιραστείτε μαζί έναν κόσμο ουσιαστικού πολιτισμού. Η τέχνη της ζωής και πώς να την ζήσουμε, όντας πάντα εν δυνάμει ασθενείς, έχοντας για ασθένεια την δύναμη που παίρνουμε από τη ζωή. Η ποίηση που βγαίνει στη ζωή και η ζωή που μπαίνει στην ποίηση.

Ο Γιάννης Ρούσος δούλεψε χρόνια στο Πανεπιστήμιο σαν βοηθός του Bonito Oliva και μετά σαν μουσειολόγος κι αρχιτέκτονας στην Ιταλία. Με την επιστροφή του στην Ελλάδα διηύθυνε την Δημοτική Πινακοθήκη Πειραιά και πραγματοποιούσε με μεγάλη δυσκολία σχέδια εκθέσεων που ζητούσαν ιδιαίτερη εμβάθυνση στην σύλληψή τους. Στα χαρτιά του βρέθηκαν πάρα πολλά τέτοια σχέδια καλά προετοιμασμένα, ανεκπλήρωτα! Από αυτά που ολοκλήρωσε- στα πλαίσια των υποτρόφων- ήταν και οι δύο εκθέσεις στο Ω.Κ.Κ. Είχε την εκτίμησή μου τόσο για τις δραστηριότητές του όσο και για το ότι ήταν ένας σπάνιος άνθρωπος, με έντονα δημιουργικά χαρακτηριστικά και με ευγενικά χαρίσματα. Ήταν ένας αυθεντικός άνθρωπος του πολιτισμού.

Κωστής Τριανταφύλλου